

Protokół

9. posiedzenia, 6 sesyi, V. peryodu Sejmu galicyjskiego

z dnia 2. Października 1888.

Początek o godzinie 12. min. 10.

Przewodniczący: Marszałek krajowy J. E. Jan hr. Tarnowski.

Sekretarze: pp. Stanisław hr. Badeni, Adam Jędrzejowicz, ks. Sieczyński.

Obecnych posłów 104.

Ze strony c. k. Rządu: c. k. Namiestnik JE. Filip Zaleski i c. k. radca Namiestnictwa p. Kazimierz Laskowski.

Marszałek konstatuje dostateczną ilość posłów, zagaja posiedzenie, i oznajmia, że protokół 8. posiedzenia wyłożonym został do przejrzenia w biurze sejmowem.

Sekretarz p. Adam Jędrzejowicz czyta spis petycyj wniesionych po dzień 2. Października b. r. od Nr. 313 do 348 włącznie, które przydzielono następującym komisjom:

Komisji gminnej l. 313, 344, 347, 348.

„ gospodarstwa krajowego l. 314, 315, 323.

„ drogowej l. 316, 317.

„ petycyjnej l. 318, 319, 321, 329.

„ budżetowej l. 320, 322, 325, 327, 328, 330, 324, 325, 326, 327, 339, 340, 341, 342, 343, 345.

Komisji szkolnej l. 324, 326, 331, 332, 333, 338, 346.

Przystąpiono do porządku dziennego, którego pierwszym punktem jest pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustawy nakładającej na Towarzystwa ubezpieczeń od ognia, operujące w Galicyi, obowiązek przyczyniania się do kosztów utrzymania służby pożarnej

Sprawozdawca p. Smolka wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego z projektem ustaw o policyi ogniowej a) dla miast i miasteczek; b) dla wsi.

Sprawozdawca p. Smolka wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji administracyjnej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie założenia domów składowych w Krakowie i we Lwowie.

Sprawozdawca p. Wereszezyński wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji gospodarstwa krajowego.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem.

Następuje pierwsze czytanie sprawozdania Wydziału krajowego w przedmiocie petycji o wyjątkowe podwyższenie płac nauczycielskich.

Sprawozdawca p. Pietruski wnosi odesłanie powyższego przedmiotu do komisji szkolnej.

Izba uchwała zgodnie z wnioskiem.

Następuje sprawozdanie komisji budżetowej:

- a) z petycji gminy miasta Kamionki Strumiłowej o zapomogę dla pogorzalców na odbudowanie się;
- b) z wniosku naglącego p. Stanisława Tarnowskiego młodszego o zapomogę dla pogorzalców Medenic.

Sprawozdawca p. Wrotnowski czyta sprawozdanie o petycji pod a) wymienionej, z następującym wnioskiem komisji:

Pogorzalcem miasta Kamionka Strumiłowa udziela się z funduszu krajowego bezzwrotna zapomoga w sumie 1.000 zł. w. a.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca p. Wrotnowski czyta sprawozdanie komisji budżetowej z wniosku pod b) wymienionego, z następującym wnioskiem komisji:

Komitetowi ratunkowemu w gminie Medenice udziela się bezzwrotna zapomoga w sumie 200 zł. z funduszu krajowego.

Przemawia p. ks. Kowalski i stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

Dla pogorzalców w Medenicach udziela się 500 zł. bezzwrotnej zapomogi.

Przemawia p. Gross i popiera wniosek p. ks. Kowalskiego.

Przemawia p. Władysław hr. Wolański.

Przemawia p. Stanisław hr. Tarnowski (młodszy).

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie wniosek p. ks. Kowalskiego.

Izba uchwała zgodnie z tym wnioskiem.

Następuje sprawozdanie komisji gospodarstwa krajowego o przedłożeniu Wydziału krajo-

wego w przedmiocie ustanowienia wędrownych nauczycieli rolnictwa. Sprawozdawca poseł Leon Sapięha.

Z powodu nieobecności sprawozdawcy Marszałek oświadcza, iż powtórnie cofnąć musi przedmiot powyższy z dzisiejszego porządku obrad.

Przemawia p. Antoniewicz i wnosi, iżby nieobecnego sprawozdawcę zastąpił jeden z członków komisji w Izbie obecnych.

Marszałek daje objaśnienia pod względem formalnym.

Przemawia p. Henzel wyjaśniając, iż ze względu, że akta dotyczące powyższego przedmiotu znajdują się w rękach sprawozdawcy, nie może go zastąpić inny członek komisji.

Marszałek oświadcza, iż przedmiot powyższy zamieści na porządku dziennym jednego z następnych posiedzeń.

Z kolei następuje sprawozdanie komisji drogowej z petycji gości kąpielowych w Zakopanem w sprawie poprawy dróg gminnych i uznania drogi z Nowego Targu do Zakopanego, kosztem funduszu krajowego rekonstruowanej, za krajową.

Sprawozdawca p. Wincenty Gnoiński zostaje uwolniony od czytania sprawozdania, prostuje następującą omyłkę druku, mianowicie w projekcie do ustawy opuszczono: „Artykuł II. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych“.

W rozprawie ogólnej nikt głosu nie żąda, a Izba przystępuje do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Art. I. Drogę przebudowaną kosztem kraju a wiodącą od rynku w Nowym Targu do kościoła w Zakopanem uznaje się za krajową.

Izba w głosowaniu uchwała Art. I. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Art. II. Wykonanie tej ustawy polecam Mojemu Ministrowi spraw wewnętrznych.

Izba w głosowaniu uchwała Art. II. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta tytuł i wstęp projektu ustawy w brzmieniu następującem:

U s t a w a

uznająca drogę gminną rekonstruowaną z Nowego Targu do Zakopanego za drogę krajową.

Zgodnie z uchwałą Sejmu krajowego Mojego Królestwa Galicyi i Lodomerji z Wielkiem Księstwem Krakowskiem, rozporządzam, co następuje:

Izba uchwała tytuł i wstęp projektu ustawy zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy. Uchwaliwszy następnie na wniosek sprawozdawcy przystąpić do trzeciego czytania bez czytania, uchwała Izba cały projekt ustawy w trzecim czytaniu.

Sprawozdawca czyta następującą rezolucję:

Poleca się Wydziałowi krajowemu:

- a) aby po dokładnem zbadaniu stanu dróg komunikacyjnych w gminie Zakopane przez organa techniczne, celem uregulowania najpotrzebniejszych komunikacji, przyszedł w pomoc miejscowym funduszom drogowym po myśli okólnika Wydziału krajowego z dnia 22. Grudnia 1882.;
- b) aby zarządził studia techniczne drogi z Poronina do Jurgowa ku Węgrom prowadzącej i na najbliższej sesji sejmowej przedłożył wnioski co do rekonstrukcyi tej drogi;
- c) aby co do innych żądań w petycyi wyrażonych załatwił takowe według obowiązujących ustaw.

Izba w głosowaniu uchwała ustępy a), b) i c) zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Następuje sprawozdanie komisji gminnej z wniosku p. Fruchtmana w przedmiocie uchwalenia ustawy gminnej dla znaczniejszych miast w Galicyi.

Sprawozdawca p. Fruchtmann zostaje uwolnionym od czytania sprawozdania.

Sprawozdawca objaśnia, iż komisya po porozumieniu się z p. komisarzem rządowym uchwała wprowadzić do przedstawionego projektu ustawy zmiany, zamieszczone w osobno wydrukowanym dodatku do sprawozdania komisji.

Marszałek otwiera rozprawę ogólną nad powyższym przedmiotem.

Przemawia p. Merunowicz i zapowiada wnioski przy rozprawie szczegółowej.

Przemawia p. Chrzanowski.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do rozprawy szczegółowej.

Sprawozdawca czyta:

Dział I.

O gminie w ogólności.

§. 1.

Każde miasto niniejszej ustawie podlegające stanowi w dotychczasowych granicach swoich osobną gminę miejską.

Izba uchwała §. 1. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Zmiana granic.

§. 2.

Zmiana granic miasta nastąpić może tylko za uchwałą Rady miejskiej. Uchwała taka do swej ważności wymaga potwierdzenia Rady powiatowej, które udzielone być może tylko za poprzedniem oświadczeniem politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

Przemawia p. ks. Sawa i stawia następujący wniosek:

Wysoki Sejm raczy uchwalić:

§. 2. winien brzmieć:

Zmiana granic miasta nastąpić może tylko za uchwałą Rady miejskiej. Uchwała taka do swej ważności wymaga potwierdzenia Rady powiatowej, poczem zmiana granic udzieloną być może przez Wydział krajowy tylko za poprzedniem oświadczeniem politycznej władzy krajowej, że przeciw temu ze względów publicznych nie ma nic do zarzucenia.

Izba popiera dostatecznie powyższy wniosek.

Przemawia p. Romanowicz, p. ks. Sawa i p. ks. Szczyński.

Przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek poddaje pod głosowanie poprawkę p. ks. Sawy.

Izba w głosowaniu odrzuca tę poprawkę i uchwała §. 2. w osnowie proponowanej przez komisję.

Sprawozdawca czyta:

Dział II.

O c z ł o n k a c h g m i n y.

Członkowie gminy i obcy.

§. 3.

Członkami gminy są:

- a) Przynależni do gminy, t. j. osoby mające w gminie prawo przynależności;
- b) uczestnicy, t. j. osoby nie mające w gminie prawa przynależności, jeżeli w granicach gminy majątek nieruchomy posiadają, lub jeżeli od przedsiębiorstwa zarobkowego samoistnie wykonywanego, albo od dochodu bezpośredni podatek w gminie opłacają.

Pod tymi warunkami należą do uczestników gminy także korporacje, stowarzyszenia, zakłady i fundacje.

Wszystkie inne osoby w gminie są obcymi.

Poseł Pilat wnosi głosowanie nad §§. 3., 4., 5., 6., 7. i 8. *en bloc*, jeśli do takowych poprawki nie będą zgłoszone.

Ponieważ na zapytanie Marszałka do §§. 3., 4., 5., 6., 7. i 8. projektu ustawy nikt głosu nie żąda, — Izba zgadza się na głosowanie *en bloc* nad powyższymi paragrafami i przyjmuje następnie takowe w głosowaniu *en bloc* zgodnie z wnioskiem komisji w brzmieniu następującem:

Przynależność do gminy.

§. 4.

Stosunki przynależności do gminy określone są ustawą z dnia 3. Grudnia 1863. l. 105. Dz. pr. p.

Za nadanie prawa przynależności do gminy może gmina pobierać opłatę, nie przewyższającą sumy 50 zł.

Obywatele miejscy i honorowi.

§. 5.

Obywatelami miejskimi są ci, którym gmina miejska prawo obywatelstwa nadała.

Obywatelstwo miejskie tylko przynależnym do gminy nadawanem być może.

Za nadanie obywatelstwa może gmina pobierać opłatę.

Gminy miejskie mogą w uznaniu zasług publicznych nadawać obywatelstwo honorowe osobom, będącym obywatelami Państwa austriackiego.

Prawa i obowiązki członków gminy.

§. 6.

Członkom gminy służy prawo swobodnego pobytu w gminie. Mają oni udział podług postanowień niniejszej ustawy w prawach i korzyściach, jako też w obowiązkach i ciężarach gminy. Przynależni do gminy mają nadto w razie zubożenia i niezdolności do pracy prawo do wsparcia, stosownie do ustawy z dnia 3. Grudnia 1863. l. 105. Dz. pr. p. Obywatelom miejskim zastrzega się prawo do udziału w fundacjach i zakładach osobno dla nich utworzonych.

Obywatelstwo honorowe nadaje prawa uczestników gminy, ale nie nakłada udziału w ich obowiązkach.

Prawo pobytu w gminie.

§. 7.

Obcym, którzy przynależność swoją do pewnej gminy wykazają, lub przynajmniej dowiodą, iż poczynili potrzebne kroki ku wykazaniu przynależności, nie może gmina wzbronić pobytu w swym obrębie, dopóki tak oni, jak i mieszkający z nimi członkowie ich rodzin nieskazitelny żywot prowadzą i nie stają się ciężarem dobroczynności publicznej.

Jeżeli obcy rozporządzeniem gminy w tym względzie czuje się pokrzywdzonym, służy mu prawo odwołania się do politycznej władzy powiatowej.

Utrzymanie prywatnych stosunków prawnych.

§. 8.

Niniejsza ustawa nie narusza prywatnych stosunków prawnych w ogóle, a w szczególności praw własności i użytkowania, służących bądź członkowi gminy, bądź też częściom gminy, lub całym klasom mieszkańców.

Sprawozdawca czyta:

Dział III.

O reprezentacji gminnej.

§. 9.

Gminę reprezentuje we wszystkich jej sprawach Rada miejska.

Rada zawiaduje sprawami gminy przez Magistrat.

Na czele Rady i Magistratu stoi burmistrz.

A. Rada miejska.

Skład Rady miejskiej.

§. 10.

Rada miejska składa się z 36 radnych, wybranych przez członków gminy, czynne prawo wyboru mających.

Do zastępowania radnych ubytych lub nie mogących brać udziału w czynnościach Rady, wybrani będą równocześnie zastępcy w liczbie 18.

Bliższe postanowienia o uprawnieniu do wyboru, obieralności i postępowaniu przy wyborach, zawiera ordynacya wyborcza.

§. 11.

Radni i zastępcy pełnią swoje obowiązki bezpłatnie. Wstępując do Rady, składają do rąk burmistrza przyrzeczenie sumiennego pełnienia przyjętych obowiązków.

Peryod wyborczy.

§. 12.

Radni i zastępcy wybierani będą na lat 6. Co trzy lata jednak ustępuje połowa radnych i zastępców z każdego koła wyborczego, a w miejsce ustępujących wybrani będą nowi radni i zastępcy.

Po upływie trzech lat od pierwszego wyboru po wejściu w życie niniejszej ustawy dokonanego, tudzież po upływie trzech lat od wyboru rady miejskiej, dokonanego skutkiem rozwiązania rady (§. 112), losowanie oznaczy tych radnych i zastępców, którzy mają ustąpić. Burmistrz losowaniu nie podlega.

Na przyszłość zaś ustępować będą ci radni i zastępcy, którzy już przez lat 6 ten urząd sprawowali.

Ustępujący radni i zastępcy urzędować będą aż do przeprowadzenia nowego wyboru.

Ustępujący radni i zastępcy mogą być ponownie wybrani.

Izba uchwała §§. 9. do włącznie 12. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Wybór uzupełniający.

§. 13.

W miejsce radnego, ubywającego przed końcem peryodu wyborczego, powoła rada miejska do grona swego na wniosek burmistrza zastępcę z tego samego koła wyborczego, z którego radny ubył. Z pomiędzy zastępców ten będzie powołany, który przy wyborze największą ilość głosów otrzymał.

W razie równości głosów rozstrzyga los.

Jeżeli radny dłużej niż przez trzy miesiące nie może brać udziału w czynnościach Rady, powoła Rada miejska w sposób wyżej oznaczony zastępcę na czas, przez który ów radny w czynnościach Rady miejskiej udziału brać nie może.

Gdyby jednak tylu radnych ubył, iżby liczby radnych z jednego koła wyborczego nawet przez powołanie wszystkich z tego koła zastępców uzupełnić nie można, będzie bezzwłocznie na podstawie ostatniej listy wyborczej rozpisany wybór uzupełniający z tegoż koła wyborczego.

Radni i zastępcy, w wyborze uzupełniającym wybrani, urzędować będą tylko do końca okresu wyborczego tych radnych i zastępców, w których miejsce zostali wybrani.

Przemawia p. ks. Sawa i wnosi opuszczenie w ustępie pierwszym, wierszu 2. wyrazów: „na wniosek burmistrza“.

Po przemówieniu sprawozdawcy Izba w głosowaniu odrzuca poprawkę p. ks. Sawy i uchwała §. 13. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

B. Magistrat.

Skład Magistratu.

§. 14.

Magistrat składa się z Burmistrza, jego zastępcy i trzech asesorów.

Izba uchwała §. 14. zgodnie z wnioskiem komisji bez rozprawy.

Sprawozdawca czyta:

Płaca członków Magistratu.

§. 15.

Burmistrz, jego zastępca i jeden asesor otrzymują stałe wynagrodzenie z funduszków miejskich.

Minimum tego wynagrodzenia oznaczy Wydział krajowy dla każdego z miast tej ustawie podlegających, po wysłuchaniu Rad miejskich. Burmistrzowi, jego zastępcy i płatnemu asesorowi nie wolno zrzec się swojego wynagrodzenia ani w całości, ani częściowo.

Przemawia p. Bobczyński i wnosi opuszczenie w ustępie 2. wierszu ostatnim wyrazów: „Burmistrzowi, jego zastępcy i płatnemu asesorowi nie wolno zrzec się swojego wynagrodzenia, ani w całości, ani częściowo“.

Przemawia p. Chrzanowski, p. Bobczyński powtórnie i p. Chrzanowski powtórnie.

Po zrzeczeniu się przemawienia sprawozdawcy, przystąpiono do głosowania.

Izba w głosowaniu odrzuca poprawkę p. Bobczyńskiego i uchwała §. 15. zgodnie z wnioskiem komisji.

Sprawozdawca czyta:

Wybór Magistratu.

§. 16.

Burmistrza, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada miejska, a to burmistrza z grona swego lub z poza swego grona, zastępcę burmistrza i asesorów tylko z grona swego.

Burmistrz, z po za grona Rady miejskiej wybrany, musi mieć prawo obieralności do Rady miejskiej. Burmistrz obrany będzie na lat sześć, zastępca burmistrza i asesorowie na czas trwania ich mandatu do Rady miejskiej.

Przemawia p. Merunowicz i wnosi poprawkę do §. 16., której jednak Izba nie popiera.

Przemawia p. Romanowicz i proponuje uchwalenie ustępu pierwszego §. 16. w brzmieniu następującem:

§. 16. ma opiewać:

Burmistrza, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada miejska ze swego grona.

Burmistrz obrany będzie na lat sześć, zastępca burmistrza i asesorowie na czas trwania ich mandatu do Rady miejskiej.

Izba popiera powyższą poprawkę.

Przemawia p. Pilat, p. Chrzanowski i p. hr. Władysław Wolański.

Na wniosek p. Adama Jędrzejowicza uchwała Izba zamknięcie dyskusji nad §. 16.

Po zrzeczeniu się przemawienia zapisanego do głosu p. ks. Kopycińskiego, przemawia sprawozdawca.

Przystąpiono do głosowania.

Marszałek objaśnia pod względem sposobu głosowania nad wnioskiem p. Romanowicza, zawiadamiając Izbę za zgodą sprawozdawcy, iż podda pod głosowanie naprzód pierwszy ustęp poprawki p. Romanowicza.

P. Romanowicz zgadza się na rozdzielenie głosowania nad jego wnioskiem.

Marszałek poddaje pod głosowanie pierwszą część wniosku p. Romanowicza w brzmieniu następującem:

Burmistrza, jego zastępcę i asesorów wybiera Rada miejska ze swego grona.

Izba głosuje nad powyższym ustępem wniosku p. Romanowicza.

Marszałek oznajmia, że za wnioskiem p. Romanowicza głosowało 37 posłów, przeciw wnioskowi zaś 38 posłów.

P. Antoniewicz wnosi imienne głosowanie.

Przemawia p. Kozłowski pod względem formalnym.

Przemawia p. Romanowicz pod względem formalnym, oświadczając się za imiennem głosowaniem.

Marszałek daje wyjaśnienia pod względem formalnym, mianowicie co do obliczenia głosów i wymaganej liczby obecnych posłów w Izbie.

Przemawia p. ks. Kopyciński pod względem formalnym i wnosi imienne głosowanie.

Przemawia p. Kozłowski powtórnie pod względem formalnym.

Marszałek objaśnia pod względem formalnym.

Przemawia p. Chrzanowski pod względem formalnym i wnosi odesłanie §. 16. projektu komisijnego napowrót do komisji.

P. Goldman wnosi imienne głosowanie nad §. 16. projektu ustawy według wniosku komisji.

Przemawia p. Wrotnowski i wnosi odroczenie posiedzenia.

Izba popiera wniosek imiennego głosowania, na zapytanie zaś Marszałka Izba oświadcza się przeciw odroczeniu posiedzenia.

Na wezwanie Marszałka Izba przystępuje do głosowania imiennego. Sekretarz p. hr. Stanisław Badeni czyta spis posłów.

W czasie głosowania obejmuje przewodnictwo Zastępcą Marszałka krajowego.

Po oddaniu głosów Marszałek odbiera przewodnictwo napowrót.

Przemawia p. Chrzanowski i przypomina, iż wniósł poprzednio odesłanie §. 16. projektu komisijnego napowrót do komisji.

Marszałek konstatuje komplet.

Sprawozdawca przemawia i przystępuje do wniosku p. Chrzanowskiego.

Izba w głosowaniu uchwała zgodnie z wnioskiem p. Chrzanowskiego.

Dla pory spóźnionej Marszałek zamyka posiedzenie i naznacza następne na dzień 3. Października b. r. godz. 11. przed południem z porządkiem dziennym, Izbie odczytanym.

Koniec posiedzenia o godzinie 3. min. 15. po południu.

Marszałek krajowy:

Jan Tarnowski w. r.

Sekretarze:

Stanisław hr. Badeni w. r.

Adam Jędrzejowicz w. r.

